



رئیس کنونی انجمن «کالدکات» است. او طی مقاله‌ای در ۱۹۹۶، ضمن ارائه برخی شیوه‌های تصویرگری کتاب کویک، به بحث درباره تأثیر این تصویرها به ذهن مخاطبان کویک پرداخته است. «کومینس» به هفت تکنیک تصویرگری اشاره دارد و برای هر کدام مثالهایی نیز آورده است.	کودک گشود. انجمن حمایت از تصویرگران انگلیس در ۱۹۳۸ تشکیل شد که به انجمن «کالدکات» معروف است. این انجمن همه ساله در بزرگداشت این هنرمند تصویرگر، نشان «کالدکات» را به بهترین تصویرگر کتاب کویک و بهترین کتاب تصویرگری کودکان اهدا می‌کند. «جولی کومینس»	در انگلیس راندولف کالدکات Calde cott Randolph (۱۸۸۶-۱۸۴۶) را به عنوان مبتکر تصویرگری کتاب کویک می‌شناسند. این هنرمند انگلیسی برای نخستین بار نقش و تصویر را به عرصه کتابهای کودکان کشاند و چشم‌اندازی رنگین و خیال‌انگیز در برابر نگاه تنوع طلب و ستایشگر
---	--	---

هفت روش برای تصویرگری کتاب کویک

شیوه‌های پیشنهادی «جولی کومینس»
 رئیس انجمن «کالدکات»
 برای تصویرسازی در کتابهای کودکان

نویسنده: جولی کومینس
 مترجم: فاطمه زمانی



تصویرگری دارند. مروری بر آثار چهار تن از تصویرگران نامی، مراحل پیدایی، رشد و تکامل این هنر را برایمان بهتر آشکار می‌کند: «لین اسمیت» یکی از پایه‌گذاران تصویرگری کتاب کویک است. او کارش را با انتشار مجله شروع کرد و طرحهایش از کتابهای سنتی تأثیر گرفته بود. «اسمیت» با مهارتی خاص و پرداختن به ریزه کاری‌ها، طرحهای خوبی ارائه کرده است. «جرالد مک نرمت» و «پیت سریس» قبل از ورود به دنیای کتابهای کودکان، فیلمساز بودند. موفقیت «مک نرمت» در تصویرگری به دلیل به کارگیری تجربه‌هایش در زمینه فیلم بود. «سیریس»

همان گونه که بحثها و موضوعهای مختلفی در متن کتابهای کودکان راه پیدا کرده‌اند، روشهای متفاوت تصویرگری نیز جای خود را در این کتابها باز کرده‌اند. در هر زمینه‌ای، طراحی گرافیک به نحوی نفوذ کرده است: در مجله‌ها، تبلیغات، بسته‌بندی‌ها، طراحی اتومبیلها و شیرینی‌ها و شکل ظرفها. طرحهای تجاری و تبلیغاتی، تقریباً مهمترین و مؤثرترین عامل پیشرفت هنر تصویرگری بوده‌اند. اسباب‌بازی‌ها هم به نوعی به هنر گرافیک‌ها نیاز دارند، زیرا شکل، ساخت، تولید و بسته‌بندی آنها باید طراحی شود. حتی فیلمهای انیمیشن (نقاشی متحرک) سینمایی و تلویزیونی هم رابطه مستقیمی با گرافیک، طراحی و

□ «انجمن کالدکات» در بزرگداشت راندولف کالدکات مبتکر تصویرگری کتاب کودک در انگلیس، هر ساله نشان «کالدکات» را به بهترین تصویرگر کتاب کودک و بهترین کتاب تصویری کودکان اهدا می‌کند.

کتابها، از کلاژ برای به تصویر کشیدن داستان استفاده شده که براساس روح داستان، بعضی از صحنه‌ها، خشونت و بعضی صحنه‌ها، طنز و شوخی را القای می‌کنند.

از پیشگامان این روش «آزراچک کیتس» و «لثولیونی» بودند که با استفاده از ابتکارات خود موفق به خلق کتابهای تصویری جالب و چشمگیری شدند. امروزه بیشترین گرایش در زمینه تصویرگری، درست کردن کلاژ است و تصویرگران در حال تجربه این روش سرگرم کننده هستند.

آن گریفالکونی در کتاب «سبیل‌های آقا شهره»، از کاغذهای براق، قطعه‌های پلاستیکی، عکس و تکه‌های چوب برای به تصویر کشیدن این افسانه ایتالیایی استفاده کرده است. از نمونه‌هایی که با این شیوه اما به شکلی بسیار ساده تصویرگری شده‌اند، می‌توان به کتابهای «موش کوچولو نقاشی می‌کشد» و «موش کوچولو می‌شمارد» اشاره کرد. «الن استول والش» تصویرهایش را با استفاده از تکه کاغذهای رنگی طراحی کرده و کمتر به جزئیات پرداخته است. وی با این روش، تصویرهای چشمگیر و جالبی پدید آورده است که گویای قصه‌اند.

«ملی بنگ» با بهره‌گیری از قدرت ابتکار و خلاقیت خود توانسته است از وسایل معمولی و قابل دسترس، تصویرهای زیبا و جذابی به وجود آورد. مثلاً از سنجاق ته گرد، کوک ساعت و تیغه آره برای نشان دادن سنجاقک و از دانه‌های برنج برای نمایش قطره‌های باران و شبتم روی برگها استفاده کرده است. استفاده دقیق و ماهرانه از موادی با رنگهای تند و شفاف یا مات و بیرنگ، حسهای متفاوتی برای بیننده به وجود می‌آورد. در این ارتباط می‌توان به آثار «لوئیس آلرت» اشاره کرد که خالق تصویرهای جالب و

به عنوان فیلمسازی با تجربه و هنرمند به امریکا دعوت شد تا فیلمی درباره المپیک بسازد، ولی طراحی و تصویرگری او را به مسیری دیگر و به دنیای کتاب کودک کشاند.

تصویرگر دیگر «گریس ون آلزبرگ» است که قبل از یافتن جایگاه و مقام خود در تصویرگری کتابهای کودکان، سالهای سال پیکره‌تراش و مجسمه‌ساز بود. او نیز با به کارگیری مهارت‌ها و تجربه‌هایش به موفقیت رسیده است.

نگاهی به سیر تحول هنر طراحی در فیلمسازی، طراحی ابزار، وسایل و بسته‌بندی آنها طی دهه‌های ۱۹۳۰ تا ۱۹۵۰، نشان می‌دهد که بعضی از سبکها و روشهای خاص تصویرگری رشد کرده‌اند و بعضی نیز به دلیل عدم استقبال، کنار گذاشته شده‌اند.

همان طور که ادبیات و سبکهای ادبی محدودیت و ثباتی ندارند و در طول زمان تغییر و تکامل می‌یابند، در تصویرگری کتابها نیز هر روزه از روشهای جدیدتری استفاده می‌شود تا حس کنجکاوی کودکان را بیشتر تحریک کرده و رضایت خاطر آنها را فراهم کند. البته پیشرفت صنعت چاپ و بهتر شدن کیفیت تولید آثار هنری، همچنین اهدای جایزه‌های متعدد از سوی انجمنهای گوناگون، در محبوبیت و پهنایش روشهای مختلف این هنر و رشد آنها، تأثیر زیادی داشته و دارد.

□ هفت روش برای تصویرگری

۱. کلاژ (Collage)

کلاژ به معنی در کنار هم قرار دادن قطعه‌های مختلف کاغذ، پارچه و چیزهای دیگر است که در کل یک تصویر را نشان می‌دهند. نمونه‌های جالبی از این روش، کتابهای «سه بچه شیطان» اثر ربکا امبرلی و «داستان رزی داک» اثر جینی پیکر است. در این

□ «جانت استونس» در کتاب «بادبادک» حرکت‌های بادبادک و بدن صاحب آن و ویژگی‌های شخصیت حیوانهای داستان را با خصوصیات فیزیکی و اخلاقی عجیب و غریبشان، به تصویر کشیده است.

کودکان را به تصویر کشیده است. تصویرها در این شیوه تصویرگری سه بعدی و بسیار زیبا هستند. نرمی و انعطاف پذیری مواد، قدرت عمل بیشتری برای تصویرگر به وجود می‌آورد. بعضی از این آثار چنان واقعی و زیبا هستند که بیننده دوست دارد آنها را لمس کند و زیر و رویشان را ببیند.

۳. تصویرهای کارتونی (Whimsy)

این روش تصویرگری بسیار ظریف و شگفت‌انگیز است، اما تعداد کمی از تصویرگران از آن استفاده کرده‌اند. از نمونه‌های بارز و چشمگیر این شیوه می‌توان به نقاشی‌های سرگرم‌کننده و دلنشین «مارگرت بلوی گراهافر»، «دان فری من» و «پول گالدن» اشاره کرد که به تصویرگری داستانهای عامیانه و شعرهای کودکان در سالهای ۱۹۵۸ و ۱۹۵۹ پرداخته‌اند. امروزه این روش نقاشی کارتونی جایگاه معتبری دارد و در ردیف هنرهای ظریف و مورد قبول قرار گرفته است. بعضی از این تصویرگران آن قدر در کارشان مهارت کسب کرده‌اند که به سرعت با خط‌های پریچ و تاب و پررنگ، تصویرهایی جذاب و سرگرم‌کننده برای داستانهای کوتاه و بلند می‌کشند. البته هر تصویرگری سبکی مخصوص به خود دارد که با توجه به متن، ترس و اضطراب و شادی و... را القا می‌کند. مثلاً کتاب «کلاهی از یک پرندۀ مرده» و کتاب «پیرزنی که مگس خورد» با نقاشی‌های جالب و سرگرم‌کننده خود، خوانندگان را به خنده می‌اندازند. جانت استونس در کتاب «بادبادک» حرکت‌های بادبادک و بدن صاحب آن و چگونگی شخصیت حیوانهای داستان را با خصوصیت‌های فیزیکی و اخلاقی عجیب و غریبشان، به خوبی به تصویر کشیده است. در نقاشی‌های کارتونی می‌توان به شکلی بسیار ساده،

شگفت‌انگیزی است. او بعد از هر تجربه، دریافته است که از چه موادی برای نمایش چه موضوع‌هایی بهتر می‌تواند استفاده کند. مثلاً برای روشنایی بخشیدن به اجسام نورانی مثل ماه و ستاره، از کاغذهای فلزی و براق و برای زندگی بخشیدن به آدم برفی و محیط اطرافش، از دانه‌های نرت، کشمش و تشک‌های در بطری استفاده کرده است.

۲. تصویرسازی چند بعدی (Layers)

روش دیگر تصویرگری، به کار بردن موادی گوناگون مانند کاغذ، پلاستیک، فلز، طرح‌های گلی، سرامیک و... است که به صورت لایه لایه روی هم قرار می‌گیرند. «دیوید ویس ینوسکی» در کتاب «شیر سلطان جنگلهای مالی» با روی هم قرار دادن ورقه‌های مختلف کاغذ، آنچنان تصویرهای جالب و واقعی از آب، چوب، جنگل، فلز و... خلق کرده است که تأثیر داستان و جذابیت آن را دو چندان کرده‌اند.

«گریسی بوچاک» از شیوه مشابهی برای بردن و لایه لایه قرار دادن کاغذ بر روی هم استفاده کرده است تا تصویرها بتوانند تأثیری عمیق‌تر و ماندگارتر بگذارند. مثلاً تصویرهای کتاب «یک رشته بلند ابریشم» در عین سادگی، هنرهای نستی سنتی و ظریف ژاپنی را به خاطر می‌آورد.

در این روش، هنرمندان از مواد مختلفی برای به تصویر کشیدن داستانها استفاده می‌کنند. کار سالی ماور در کتاب «مری بره کوچولویی داشت» نمونه جذاب و موفقی از این نوع کار است. «سالی ماور» با مهارت خاصی برای این کتاب عروسک‌های پارچه‌ای دوخت. او با صرف ساعتها وقت و به کار بردن موادی با سطوح نرم و دوختن لایه‌های گوناگون و وصل کردن آنها به هم، داستانهای شعر گونه و دلخواه

□ هر روز در تصویرگری کتابهای کودک روشهای جدیدتری به کار گرفته می‌شود تا حس کنجکاوی کودکان را بیشتر تحریک کند و رضایت آنان را فراهم سازد.

□ «از ارجک کیتس» و «لئولیونی» از پیشگامان روش گلاژ در تصویرگری بودند.

خاص آنها به خوبی به تصویر کشیده است. او در کارهایش از رنگهای زنده و تند در زمینه‌ای سفید استفاده می‌کند، اگر چه این دو تصویرگر شیوه‌های کاملاً متفاوتی در نقاشی‌هایشان به کار برده‌اند، ولی به راحتی توانسته‌اند فرهنگ سنتی خود را از راه تصویرگری به نمایش بگذارند.

۵. بافت و ترکیب بندی (Textuer)

هر تصویرگری از روش خاصی استفاده می‌کند. عده‌ای، تصویرها را به شکل مسطح، یکنواخت و شفاف و عده‌ای دیگر آنها را به شکل برجسته و یا با بهره‌گرفتن از بافت‌های گوناگون می‌پسندند. تا قبل از دهه ۱۹۶۰ که هنرمندان گراور ساز (قالبهای چوبی) برنده جایزه‌های بی‌شمار «کالدکات» شدند، روش بافت به این شکل شکوفا نشده بود. تعداد زیادی از تصویرگران با ذوق، با استفاده از بوم نقاشی، رنگ و روغن و روکشهای چوبی، به روش بافت دست یافتند. یکی از بهترین تصویرگران این شیوه، میشل مک کوردی است که با نقاشی‌های رنگی و سیاه و سفید بر سطوح ناهموار و چاپ آن بر روی کاغذ، این روش را به اوج شکوفایی رساند. او در کتاب «آدرس گتی برگ» با کمرنگ و پررنگ کردن خطوط در نقاشی‌هایش بافت چوبی را به ذهن القا می‌کند. «برین پهنک نی» استاد این روش تصویرگری با استفاده از خط‌های چرخشی، شخصیتها، منظرها و زمینه کار خود را طراحی می‌کند و با رنگ‌بندی‌های مناسب، به نقاشی روح می‌بخشد و تأثیرگذاری آن را بیشتر می‌کند.

«رول کولن» که او نیز تصویرگر برجسته‌ای است، با استفاده از همین روش کار می‌کند، ولی درست در

مثلاً با سه خط کوچک، چشمها و دهان را کشید و احساس آن را نشان داد و یا می‌توان با پرداختن به جزئیات، آن را سرگرم‌کننده‌تر و جذاب‌تر کرد.

۴. تصویرهای فرهنگی و قومی (Ethnic)

تصویرهای کتابهایی که در بزرگترین فرهنگ ملتی باشند، برای ملتهای دیگر عجیب و ناآشنا به نظر می‌رسد. به طور کلی و به استثنای چند کتاب معدود در دهه‌های ۱۹۲۰ تا ۱۹۶۰، به تصویر کشیدن کتابها با سبکی خاص برای نمایش فرهنگ قومی و نژادی چندان رایج نبود.

باید دانست که خلق چنین تصویرهایی می‌تواند آثار هنری تصویرگر را پربارتر و غنی‌تر کند و تصویرگران بیشتری را در جرگه هنرمندان بین‌المللی قرار دهد. در عین حال، این گونه تصویرها تنوعی در کار به وجود می‌آورد و به آن جنبه جهانی و عمومی می‌دهد. در این ارتباط می‌توان به نقاشی‌های «هومی هیو» اشاره کرد. دو کار برجسته و بااهمیت او از نظر ترکیب و هماهنگی طراحی و نمایش آداب و رسوم قومی و نژادی عبارتند از کتابهای: «فرار خرگوش» و «قضاوت خرگوش» برگرفته از قصه‌های عامیانه کره‌ای. شخصیت‌های داستانهای او آراسته به لباسهای محلی و برخوردار از حرکتها و رفتارهایی برگرفته از میراث‌های قومی و مطابق با مفهوم و مضمون داستان هستند. او جنبه‌های چند فرهنگی بودن کتاب خود را با نوشتن متن به زبانهای انگلیسی و کره‌ای افزایش می‌دهد. «پاتریشیا پولاسکو» نیز برای نشان دادن میراث فرهنگی، شخصیت‌های داستان را با لباسهای سنتی همراه با رفتار و حرکت‌های

- «میشل مک کوردی» با نقاشی‌های رنگی و سیاه و سفید بر سطوح ناهموار و جاب آن بر روی کاغذ، این روش را به اوج شکوفایی رسانده است.
- «رول کولن» ابتدا نقاشی را می‌کشد، سپس برای نمایش بافت با سیاه قلم خطهایی را در تصویر رسم می‌کند.
- «مولی بنگ» در کلاژهای خود از سنجاق ته گرد، کوک ساعت و تیغه آره برای نشان دادن سنجاقک و از دانه‌های برنج برای نمایش قطره‌های باران و شبنم استفاده کرده است.

اصلی اضافه کرد. جان برت در کتاب «شهر موشها» با دقت و وسواس از اشیایی مثل دکمه، سکه، سنجاق و در کتاب دیگری از شکل یک رشته طناب تابیده برای کادربندی استفاده کرده است، کنار این کادر، تصویرهای کوچکی با جزئیاتی بیشتر که هر کدام از آنها نیز کادربندی شده‌اند، آورده شده است.

کتاب «سنت جورج و اژدها» اثر ترینا اسکارت که برنده جایزه کالدکات نیز شده است، یکی از اولین کتابهایی است که با استفاده از این روش، شخصیتها، قهرمانان و موضوع داستان را بهتر و گویاتر به تصویر کشید. او در حاشیه متن‌ها، از گل و گیاه استفاده کرده و تصویرهای صفحه مقابل را با خطهایی ساده طوری کادربندی کرده است که گویی خواننده منظره‌ها را از پشت شیشه یک پنجره نگاه می‌کند.

«وندی هالب رین» برای کتابهایش تصویرهایی بزرگ با رنگهایی ملایم و کادرهایی متفاوت کشیده است. او در هر کادری از اشیای گوناگونی استفاده می‌کند که با موضوع، مکان و زمان داستان ارتباط دارند.

به طور کلی، می‌توان گفت عده‌ای از تصویرگران، از خطهای حاشیه‌ای ساده یا تزئینی استفاده می‌کنند تا متن یا تصویرهایشان را بی‌روانند، تأثیر و جذابیت داستان را افزایش دهند و در خواننده کنش بیشتری ایجاد کنند.

۷. ژرفانمایی و پرسپکتیو (Shape&Perspective)

جهت خلاف، یعنی ابتدا نقاشی‌اش را می‌کشد، سپس برای نمایش بافت، با سیاه قلم خطهایی را در تصویر رسم می‌کند. البته کارش چنان ظریف و رنگ آمیزی و خط گذاری‌اش چنان دقیق است که مشخص نمی‌شود ابتدا نقاشی را کشیده و سپس بافت‌گذاری کرده است.

«دنيس فلمینگ» در نهایت سادگی از شکلهایی با زاویه‌های گرد، خمیده و روان و از مداد یا خمیرهای رنگی استفاده می‌کند. نقاشی‌های او مانند ابریشم، براق و شفاف است و در عین سادگی، مهارت و ظرافت خاصی دارند و به خوبی کودکان و خردسالان را جذب و خوشحال و راضی می‌کند.

«هل او. زلینسکی» از روشهای مختلفی در به تصویر کشیدن کتابها استفاده کرده است که همگی جزئیات داستان را به خوبی بازگو می‌کنند. او در یک کتاب از بافت روکش چوبی و در کتابی دیگر از بافتی با رشته‌های طلایی تابیده شده، استفاده کرده است تا چهره شوخ و بذله گوی شخصیت داستان را نمایش دهد.

۶. حاشیه و قاب‌بندی تزئینی (Border and panels)

روش دیگری که در تصویرگری از آن استفاده می‌شود، کادربندی و حاشیه گذاری است. این روش، شور و حال و هیجان چشم‌گیری به کار می‌بخشد. حتی می‌توان برای تفهیم بهتر موضوع و مکان و زمان رویدادهای داستان، جزئیاتی را در کنار تصویر

□ کادربندی و حاشیه گذاری به کار، شور و حال و هیجان می بخشد و به کارگیری اشیایی نظیر سکه، سنجاق، دکمه و طناب تابیده شده در کنار تصویر، به تفهیم بهتر موضوع کمک می کند.

□ «قرینا اسکارت» در تصویرسازی کتاب «سنت جورج و ازدها» در حاشیه متن ها از گل و گیاه استفاده کرده و تصویرهای صفحه مقابله را با خطهای ساده طوری کادربندی کرده که گویی خواننده منظره ها را از پشت شیشه یک پنجره نگاه می کند.

□ نمایش منظره های یک داستان از زاویه های مختلف شیوه ای است که «رادیانگ» در کتاب «لون پویو» به کار گرفته است. او یک بار خواننده کتاب را به همراه سه دختر بچه، بالای درخت می برد و از آن بالا به گرگی نگاه می کند. در صفحه بعد، از دید گرگ به دختر بچه های بالای درخت نگاه می کند.

کشیده می شود و به خواننده ذهنیتی تازه و نگاهی نو می بخشد. نمونه دیگری از این نوع تصویرگری را می توان در کتاب «سه شنبه» اثر دیوید ویس نر دید که برنده جایزه کالدکات نیز شده است. او ازدهای ترسناک و غول پیکری را که روی یک ساختمان خم شده است و نیز اشیای در حال پرواز و سایه هایشان را به تصویر کشیده است. «دیوید ویس نر» با تغییر دیدگاهها و استفاده از سایه گذاری، هیجان خاصی را به خواننده القا می کند.

البته روشهای تصویرگری دیگری نیز وجود دارد، ولی واضح است که کودکان تصویرهایی را دوست دارند که خوشایندشان باشند، آنها را بیشتر با متن داستان آشنا کنند و تأثیرگذار و هیجان انگیز باشند. چنین تصویرهایی برایشان لذتبخش و ماندگار خواهند بود.

مأخذ:

Taste trends\ Julie Commins - School
Library Journal, September 1996.

روش دیگری که در تصویرگری مورد توجه قرار گرفته است، نمایش حادثه ها و منظره های داستان از زاویه های مختلف است. گرایش اصلی در این شیوه تصویرگری، معطوف به نشان دادن عمق، پهنا، ارتفاع و... است. تصویرهایی که با استفاده از ژرفنمایی و پرسپکتیو کشیده می شوند، به نظر غیرمنتظره و پیش بینی نشده می آیند.

رادیانگ در کتاب «لون پویو» ما را به بالای درختی می برد که همراه سه دختر بچه از آن بالا به گرگی در پایین نگاه کنیم. در صفحه بعد، دیدگاه عوض می شود و ما را زیر درخت می برد؛ جایی که گرگ به سه دختری که بالای درخت هستند، نگاه می کند. او همچنین در صفحه ای گرگ را از دیدگاه خواننده و در جایی دیگر، چگونگی منظره ها و صحنه را از نگاه گرگ به تصویر کشیده است و به این ترتیب، موقعیتهای متفاوتی را برای خواننده به وجود آورده است. با استفاده از این روش، صحنه از بالا به پایین و برعکس، جلو به عقب و برعکس و... به تصویر

□ «یومی هیو» تصویرگر کره ای، شخصیت های داستانهایش را با بومهای محلی آرایش داده و رفتارهایی برگرفته از میراث های قدیمی به آنها بخشیده است. او با نوشتن متن کتاب به زبانهای انگلیسی و کره ای، جنبه های چند فرهنگی کتاب خود را افزایش داده است.